

Sparvuggla

Sveriges minsta uggla. Förekommer över i stort sett hela landet, utom på Öland och Gotland. Häckar i naturskog samt i klassisk bondeskog där den utnyttjar hål av tretåig hackspett och större hackspett. Eftersom sparvugglans ungar till övervägande del matas med småfågelungar så är häckningen är synkroniserad med småfåglarnas. Arten är känd för att hamstra byten i sina bohål under vintertid för kommande behov. Stannfågel.

Ekologiska krav

Sparvugglan förekommer främst i större skogsområden som domineras av barrblandskog med stort inslag av asp, björk och andra lövträd. Arten påträffas oftast häckande i äldre, täta, varierade skogar med ett högt lövinslag och den är typisk för klassiska bondeskogar. Sparvugglan jagar i hög utsträckning i kantzoner av hyggen och på sorkrika inägomarker.

Häckningen sker i ett bohål av större hackspett eller tretåig hackspett, oftast i en asp eller gran. I norra Sverige föredrar sparvugglan tretåiga hackspettens bon, särskilt när de är belägna inne i tät, mogen granskog med inslag av asp. Den undviker öppnare skogsmiljöer, men häckar gärna i anslutning till mindre inägor i barrdominerad skog. Reviren är i storleksordningen upp till 200 hektar, men storleken varierar mellan revir av olika kvalitet och delvis beroende på tillgången på smågnagare. Den behöver relativt stora skogsområden och saknas helt i mindre skogar och isolerade dungar. Födan består till största del av sorkar och näbbmöss men har ett starkt inslag av småfåglar, speciellt under ungarnas uppväxtperiod. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter och antalet häckande par växlar starkt mellan år.

Utbredning och regionala skillnader

Sparsamt förekommande häckfågel i barrblandskog och blandskog i större delen av Sverige, men saknas eller är sällsynt längst i norr, närmast fjällen och i slättbygderna i södra Sverige. Den saknas helt på Öland och Gotland.

Indikator på skyddsvärd skog

Kan vara indikator på skyddsvärd skog. Sparvugglan förekommer ofta i äldre och mer extensivt brukade bondeskogar och äldre skogar med högre grad av naturlighet än vanliga produktionsskogar, och den häckar gärna i samma miljöer som tretåig hackspett.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Missgynnas av överföring av variationsrika bondeskogar till ensartade produktionsskogar. Särskilt avverkning av lövträdsrika kantzoner och igenplantering av gamla inägor.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Hänsyn ska främst tas mot boplatser (bon som används och alternativbon). Arten försvinner från en boplatser efter mera omfattande avverkningar, men genom god miljöhänsyn kan lämpliga miljöer finnas kvar på landskapsnivå. För att säkra sparvugglans möjligheter till häckning måste det finnas god tillgång på håll efter tretåig hackspett och större hackspett i grövre träd.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Avstå från skogliga åtgärder inom 100 meter från kända, aktiva boplatser under perioden 15 februari–30 juni.
- Spara alla hålträd.
- Lämna en funktionell, flerskiktad kantzon av gran och lövträd mot sumpskogar och myrar.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Spara grövre aspar, som har förutsättningar att bli lämpliga häckningsplatser för större hackspett och därmed även för sparvuggla.
- Gynna asp och andra lövträd, särskilt på rikare granskogsmarker.
- Återställ dikade sumpskogar genom att dämna eller täppa igen diken.
- Undvik förröjning vid gallring och slutavverkning.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande sparvuggla är i normalfallet inte i behov områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Skogsvårdslagstiftningen

- Ta inte bort äldre vindfällen, högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m. Spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd (SKSFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. strand- och sumpskogar med naturskogs karaktär, äldre skog på uddar och öar, raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, äldre hållmarksskog, äldre sandtallskogar, naturskogsrester, eller äldre trädbestånd med mycket hänglavar eller död ved (SKSFS 7:17).

Lästips

Artfakta för sparvuggla. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/1026221>

Populationsstorlek: 19 000 par

Populationsutveckling:

1980–2012: ökning 25 %

2001–2012: stabil

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja

